

Л. Московець,
головний бібліотекар
Одеської ЦБС для дорослих

ВІДРОДЖУЄМО СМАК ДО ЧИТАННЯ

*Книга розвиває почуття, читач вчиться
у книги не життя, а почуттів.*

*Література – це перш за все виховання
почуттів, найбільш переконливий засіб
проти душевної німоти і глухоти.*

В. Распутін

ЗМЕНШЕННЯ інтересу до читання – проблема глобального характеру. Соціологічні дослідження, проведені в багатьох країнах, засвідчили, що сучасне суспільство переживає своєрідну катастрофу, пов'язану з кризою читання. У багатьох цивілізованих країнах вирішення цієї проблеми стало одним із пріоритетних, життєво важливих завдань, дістало широкий суспільний розголос. У низці країн було розроблено спеціальні цільові програми на державному рівні.

У м. Одесі ЦБС для дорослих була першою, хто порушив цю проблему і озвучив її у бібліотечній спільноті ще в 2006 р., під час святкування 115-річного ювілею Центральної міської бібліотеки ім. І. Франка. А в 2007 р. було розроблено проект «Люди читають – країна мислить». Його головними цілями стали не тільки організація найрізноманітніших масових заходів, які б сприяли підвищенню престижу книги та читання, ознайомлення із кращими художніми творами, що ввійшли до скарбниці світової літератури, а й прагнення привернути увагу громади до проблем відродження духовності, виховання молоді на кращих зразках, що їх пропонує художня література.

Робота розпочалася з організаційних кроків – ознайомлення бібліотек із завданнями та напрямками проекту. І тепер щорічно у всіх закладах здійснюються дослідження ефективності проведених заходів, спрямованих на популяризацію художньої літератури, ведеться облік цієї роботи.

Реалізуючи проект, основний акцент ми робимо на всебічному розкритті багатств книжкових фондів – класичної літератури, яка несе в собі духовні цінності, перевірені часом, а також творів, написаних у ХХ ст., для яких характерною є наявність позитивного героя. Особливу увагу приділяємо популяризації книг-ювілярів. Така діяльність не лише сприяє творчій зацікавленості бібліотечних працівників, а й знаходить живий відгук у користувачів. Значну роль у популяризації цих видань відіграли й різноманітні за формою і художнім оформленням книжкові виставки («Книги – ювіляри року», експозиції однієї книги, незаслужено забутих книг тощо).

Ця робота здійснювалася в тісному співробітництві з творчими спілками, громадськими організаціями, навчальними закладами, ЗМІ. Було організовано творчі зустрічі з місцевими письменниками, поетами, журналістами – І. Потоцьким, І. Герасенко,

Т. Ананченко, К. Кайковим, Н. Подоляном, С. Мальваним, В. Максименком. У літературних вітальнях бібліотек провели презентації своїх нових книг О. Резниченко, С. Ільїна, І. Штерн, В. Рутківський, Р. Бородавко та ін.

Окремим і важливим напрямом діяльності є залучення користувачів до читання сучасної української художньої літератури. Бібліотеки мережі взяли участь у конкурсі на кращий захід з популяризації цих творів. Ураховуючи зростаючий інтерес до вказаних видань та їх недостатню екземплярність, у ЦБС було організовано мандрівну книжкову виставку «Знайомтесь, сучасна українська проза», на якій презентовано книги як початківців, так і вже визнаних майстрів слова, лауреатів престижних літературних премій. Свої відгуки щодо прочитаних книг користувачі залишають у спеціальному зошиті «Нам цікава ваша думка». Крім цього, бібліотеки ЦБС здійснюють й інші заходи. Вже стали традиційними інформаційні огляди і літературні вітальні «Знайомтесь: лауреати конкурсу “Коронація слова”», «Книжка року». Також укладаються рекомендаційні списки, які знайомлять читачів із новими творами та іменами в українській літературі.

Особлива увага приділяється індивідуальній роботі з користувачами: проводяться бесіди, консультації, надаються рекомендації. Неочікуваним і приємним підсумком такої діяльності стало оформлення книжкової виставки у бібліотеці-філії № 16 «Наші читачі – наші автори», на якій експонувались опубліковані в різних виданнях художні твори користувачів цієї бібліотеки, а також інформація про авторів. Виставка зацікавила відвідувачів, і в результаті було організовано творчу вітальню «Творять не лише письменники...», на якій автори виступали зі своїми творами. Цей досвід було використано й іншими бібліотеками системи.

Проект «Люди читають – країна мислить» розраховано на всі категорії користувачів, але особлива увага приділяється дітям та молоді, які, на жаль, втрачають навички читання художньої літератури. Інноваційними формами роботи в цьому напрямі стали акції «Дарують нам – даруємо й ми» та «Літо – час для читання!».

Перша з них проводилася спільно з громадською організацією «Російський клуб». Упродовж акції користувачі зібрали й подарували дитячим санаторіям «Зелена гірка» і «Ластівка» понад 800 дитячих книг.

Літня акція «Літо – час для читання», що проходить під девізом «Влітку досить сумувати – будемо книжки читати!», проводиться з 2008 р. Її мета – залучити дітей шкільного віку до читання художньої літератури. Для цього заздалегідь було створено цифрову базу даних невеликих за обсягом художніх творів вітчизняних та зарубіжних класиків, сучасних авторів, які пишуть для дітей і про дітей. Усі ці заходи дають змогу урізноманітнити дозвілля дітлахів під час шкільних канікул, ознайомити їх із творчістю кращих письменників, підвищити інтерес до читання, зокрема книг про природу, рідне місто. Спільна робота бібліотек і шкіл Одеси здійснюється в літніх таборах.

У рамках проекту «Люди читають – країна мислить» бібліотекарі ЦБС працюють творчо. Своїми новими ідеями, задумами, здобутками вони діляться з колегами. Здійснюються соціологічні дослідження проблем читання, у всіх філіях системи проводяться рейтингові експрес-опитування, щоби визначити кращі книги. Наприкінці року кожна бібліотека за аналізами формулярів користувачів організує конкурс «Кращий читач року». Інформація про досвід роботи розглядається на Раді при директорі. На заходах із підвищення кваліфікації регулярно про-

водяться семінари-презентації кращих бібліотек системи, на яких ці заклади звітують про свою роботу загалом, і в рамках проекту «Люди читають – країна мислить» зокрема. Щомісячно організовуються інформ-години для бібліотекарів, під час яких відбувається обмін враженнями про прочитані книги та відкриття нових імен сучасних українських та зарубіжних авторів.

Відомо, що читання художньої літератури духовно та емоційно збагачує людину, вчить співчувати, розвиває уяву. Тому, спостерігаючи зменшення інтересу до художньої літератури, ми розраховуємо, що проект триватиме досить довгий час. На жаль, вимушені зазначити, що не все з раніше запланованого вдається реалізувати. Задля здійснення наших планів (як і для нормального функціонування всієї культурної галузі) необхідні не тільки відповідне та постійне фінансування, а й, перш за все, наявність однодумців, громадська і державна підтримка. Як би там не було, ми сподіваємося, що поширення читання ввійде до числа пріоритетів державної політики нашої країни.

Переклав з російської **Л. Бейліс**

З. Тарантюк,
завідувачка відділу
Центральної районної бібліотеки Долинської ЦБС
Івано-Франківської області

АСПЕКТИ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ДОЛИНСЬКОЇ ЦБС

НИНИ в роботі бібліотек поєднуються завдання й функції інформаційної, культурної та освітньої сфер, і в такому сполученні є водночас унікальність та складність їхньої діяльності. Це має своє відображення в роботі методичних служб, які відповідають за забезпечення належного фахового рівня персоналу відповідно до сучасних вимог галузі. Методичні служби також зобов'язані надавати допомогу в питаннях адаптації правових документів щодо діяльності бібліотечних закладів, їхнього співробітництва з владою; впровадження сучасних норм і стандартів; розповсюдження та використання Інтернету, створення веб-сторінок; пошуку додаткових джерел фінансування тощо.

Долинська ЦБС Івано-Франківської області об'єднує 43 бібліотеки, в т. ч. 37 сільських. Її персонал – неоднорідний за віком, досвідом і творчим потенціалом. Із 72 фахівців – 97,2% мають повну вищу і базову вищу освіту, 67 – працюють повний робочий день і тільки 5 – на 0,5 ставки (згідно з нормативами). Тому всі ці чинники фахівці методично-

бібліографічного відділу ЦРБ намагаються врахувати при підвищенні фахового рівня працівників.

Відправною точкою при окресленні змісту системи підготовки кадрів стала модель сучасного бібліотекаря, визначена в результаті опитування різних категорій наших співробітників (молодих фахівців, спеціалістів із різними стажем, освітнім цензом і т. ін.), спілкування з колегами з інших бібліотек та вивчення сучасного бібліотечного досвіду. Отже, сьогодні бібліотекар має володіти сучасними знаннями та навичками в трьох вимірах – професійному, інформаційно-комунікаційному та управлінському.

Що ж до професійного виміру, то тут ідеться про стандартний набір профільних знань. Це, насамперед, стосується молодих спеціалістів, адже існує певний розрив між освітнім процесом у середній і вищій професійних школах та наявною бібліотечною практикою. Для молоді набуття додаткових професійних знань щодо обслуговування користувачів, формування документних ресурсів, бібліографічної або методичної роботи – важливі умови подальшої адаптації у своєму відділі (колективі), становлення